

РЕЦЕНЗИИ REVIEWS

С. А. Важнік

Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт

КУЛІКОВІЧ У. І. ПРАКТЫКУМ ПА БЕЛАРУСКАЙ АРФАГРАФІІ ДЛЯ РЭДАКТАРАЎ

Сучасная моўная практыка засведчыла, што пасля прыняцця Закона Рэспублікі Беларусь «Аб правілах беларускай арфаграфіі і пунктуацыі» (2008 г.) колькасць арфаграфічных памылак на старонках газет і кніг не стала меншай. Адна з прычын таму, на наш погляд, адсутнасць адмысловай сістэмы падрыхтоўкі будучых рэдактараў беларускамоўнай літаратуры. У большасці УВА будучыя супрацоўнікі рэдакцыйна-выдавецкіх устаноў вывучаюць правілы і нормы сучаснай беларускай мовы па падручніках, прызначаных педагагічным работнікам. Гэта хоць і блізкія, аднак усё ж такі адрозныя сферы.

Апошнім часам сітуацыя стала выпраўляцца. Пачалі з'яўляцца кнігі новага пакалення, адрасаваныя канкрэтна рэдактарам і карэктарам. Сярод іх і вучэбны дапаможнік вядомага ў краіне даследчыка нацыянальнай арфаграфіі загадчыка кафедры рыдакцыйна-выдавецкіх тэхналогій Беларускага дзяржаўнага тэхналагічнага ўніверсітэта кандыдата філалагічных навук, дацэнта Уладзіміра Куліковіча.

Кніга з грыфам Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь была выдадзена ў выдавецкім цэнтры РІВШ у канцы 2021 г. Яна складаецца з сямі ўзаемазвязаных раздзелаў, згрупаваных у адпаведнасці з задачамі навучання: замацаваць правілы беларускай арфаграфіі, набыць навыкі працы рэдагавання тэкстаў, пазнаёміцца з навуковай літаратурай арфаграфічнай тэматыкі, ажыццявіць кантроль засваення вывучанага і прааналізаваць.

Першыя 138 старонак кнігі – гэта чатыры раздзелы разнастайных трэніровачных заданняў розных жанраў з асобнымі тэрэтычнымі каментарамі для арганізацыі практычных і семінарскіх заняткаў па тэмах: «Правапіс галосных», «Правапіс зычных», у тым ліку мяккага знака і апострафа, «Ужыванне вялікіх і малых літар», «Напісанне разам, праз злучок, асобна».

Пяты раздзел мае назву «Тэматычныя тэсты». Ён складаецца з пяці параграфіў, у кожным з

якіх маецца па два варыянты тэставых заданняў, прызначаных хутка падчас заняткаў ацаніць узровень засвоенасці канкрэтнай тэмы. Лексіка з розных сфер чалавечай дзейнасці гэтага раздзела спрыяе папаўненню слоўнікавага запасу навучэнцаў.

Задача шостага раздзела «Тэксты для рэдагавання» – арганізаваць самастойную працу студэнта па набыцці навыкаў рэдагавання тэкстаў на графіка-арфаграфічным і лексіка-граматычным узроўнях. Тут сабрана каля трох дзясяткаў тэкстаў розных стыляў і жанраў з нявыяўленымі памылкамі. Адна з прычын наяўнасці памылак у сучасных беларускамоўных тэкстах – вядомая практыка работы з дапамогай электроннага перакладчыка. Аўтар прапануе развіваць навык рэдагавання тэкстаў, якія перакладзены на беларускую мову такім чынам, і супастаўляць рускамоўныя і беларускамоўныя творы.

Значна адрознівае кнігу ад тэматычна блізкіх выданняў сёмы раздзел «Артыкулы для аналізу». У ім змешчана сем аўтарскіх навуковых артыкулаў, дзе разглядаюцца актуальныя пытанні сучаснага беларускага правапісу: «Змены ў беларускім правапісе ў кантэксце еўрапейскіх арфаграфічных рэформ канца XX – пач. XXI ст.», «Графіка-арфаграфічныя інавацыі ў сучасным беларускім правапісе», «Акадэмічны даведнік па беларускай арфаграфіі як адлюстраванне праблем мовазнаўства і рэдакцыйна-выдавецкай падрыхтоўкі выданняў» і інш.

Дадатак вучэбнага дапаможніка ўключае асноўныя тэрміны і паняцці арфаграфіі, агляд анлайн-сервісаў для рэдагавання беларускамоўных тэкстаў, заданні для правядзення алімпіяд па беларускай арфаграфіі, спіс літаратуры для рэдактара.

Перакананы, усвядомленая праца з матэрыяламі вучэбнага дапаможніка павысіць узровень граматычнасці спецыялістаў рэдакцыйна-выдавецкіх устаноў і арганізацый.

С. А. Важнік

дэкан філалагічнага факультэта БДУ

кандыдат філалагічных навук, дацэнт,

прафесар кафедры камп'ютарнай лінгвістыкі і лінгвадыдактыкі